

DİYANET DERGİSİ

DİNİ - İLMİ - EDEBİ
ÜÇ AYLIK DERGİ

●
Ocak-Şubat-Mart
1989

●
Cilt : 25
Sayı : 1

●
Diyanet İşleri
Başkanlığı Adına
İmtiyaz Sahibi
Rıdvan NİZAMOĞLU
Döner Sermaye İşletme
Müdürü

●
Yazı İşleri Müdürü
Orhan BALCI
Sürekli Yayınlar
Şube Müdürü

●
Yazı Tetkik Kurulu
Abdullah SEVİNÇ
İbrahim URAL
Orhan BALCI

●
Yayına Hazırlayan
Alaaddin KOÇAK

●
Dr. Mediha Eldem Sk.
No. 85
Tlf : 125 66 11/379
Kocatepe / ANKARA

●
Dizgi ve Baskı
AYYILDIZ
MATBAASI A.Ş.
222 69 40 - 222 69 41
213 1962 — ANKARA

●
Kapak Kompozisyonu :
İstanbul Küçük Ayasof-
ya Camii Kubbe tezyi-
natı,

BU SAYIDA

İSLÂM'DA SEMBOLİK ANLATIM
Yazan : Muhammed HAMİDULLAH
Doç. Dr. Sadık KILIÇ

3-16

TÜRKİYE DİYANET VAKFININ TÜRK
TOPLUMUNDAKİ YERİ VE ÖNEMİ
Kamil KAYA

17-30

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
TEŞKİLAT TARİHÇESİ
Nihat AYTÜRK, Yaşar ÇELİK
Enver ŞAHİNASLAN

31-66

KİTAP
Mustafa ATEŞ

67-71

TÜRKİYE'DE YABANCI OKULLARIN
EĞİTİM VE ÖĞRETİMİ
Bilal DOĞAN

73-90

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞININ
EĞİTİM VE YAYIN HEDEFLERİ
Prof. Dr. Ethem Ruhi FİĞLALİ

91-95

OSMANLI İDARESİNDE
ŞEYHULİSLAMLIK MÜESSESESİ VE
ÖNEMİ
Hamdi MERT

97-103

TÜRKİYE AVRUPA EKONOMİK
TOPLULUĞUNA GİRERSE
Abdullah SEVİNÇ

105-120

VAKIF MÜESSESESİ VE İSLÂM
Doç. Dr. Mustafa UZUNPOSTALCI

121-128

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI TEŞKİLAT TARİHÇESİ (1924 - 1988)

Hazırlayanlar :

Nihat **AYTÜRK**

Yaşar **ÇELİK**

Enver **ŞAHİNASLAN**

G İ R İ Ş

Osmanlı Devletinde Heyet-i Vükelâ (Bakanlar Kurulu) içinde yer alan ŞEYHÜLİSLAM eliyle düzenlenen ve yönetilen DİN İŞLERİ, Cumhuriyet öncesinde, 1920 - 1924 tarihleri arasında T.B.M.M. Hükümetleri döneminde Umuru Şer'ie ya da Şer'ie (ve Evkaf) Vekili adıyla İcra Vekilleri Heyetinde (Bakanlar Kurulunda) yer alan bir BAKAN tarafından yürütülmüştür. 30.10.1923 tarihinde kurulan ilk Cumhuriyet Hükümetinde yerini koruyan Şer'ie ve Evkaf Vekaleti, 3 Mart 1340 (1924) tarih ve 429 sayılı "ŞER'İYE VE EVKAF VE ERKAN-I HARBİYE-İ UMUMİYE VEKALETLERİNİN İLGASINA DAİR KANUN"la kaldırılmıştır. Kanunun gerekçesinde "DİN VE ORDUNUN SİYASET CEREYANLARI İLE ALA-

KADAR OLMASI BİR ÇOK MEHÂZİR'İ DAİDİR (Sakinca doğurur). BU HAKİKAT BÜTÜN MEDENİ MİLLETLER VE HÜKÜMETLER TARAFINDAN BİR DÜSTURU ESASİ OLARAK KABUL EDİLMİŞTİR” denilmiştir. 429 sayılı söz konusu kanunla din işlerine ilişkin yasama ve yürütme yetkisi, TBMM ve onun oluşturduğu Hükümete bırakılmış; İslâm Dininin inanç ve ibadetlerine ilişkin hüküm ve işlerinin görülmesi ve dinî kuruluşların yönetilmesi için Cumhuriyetin başkentinde bir “DİYANET İŞLERİ REİSLİĞİ” makamı kurulmuştur.

Bu kanuna göre; Diyanet İşleri Reisi, Başvekilin inhâsı üzerine Reisicumhur tarafından atanır. Diyanet İşleri Reisliği Başvekâlete bağlıdır. Diyanet İşleri Reisliğinin bütçesi Başvekâlet Bütçesi içinde yer alır. Türkiye Cumhuriyeti ülkesi içindeki bütün cami, mescit, tekke ve zaviyelerin yönetimine; imam - hatip, vaiz, şeyh, müezzin ve kayyımların ve öteki görevlilerin atanma ve görevden alınmalarına Diyanet İşleri Reisi yetkilidir. Vilayet ve kazalarda bulunan müftülerin “mercii” de Diyanet İşleri Reisliğidir. (Aynı kanunla Vakıf işleri de ayrı bir kuruluş eliyle yürütülmek üzere DİN İŞLERİ'nden ayrılmıştır)

Böylelikle, DİN İŞLERİ. Başvekâlete bağlı ve devlet teşkilatı içinde yer alan bir devlet kuruluşu olarak Diyanet İşleri Reisliğine bırakılmıştır.

Zaman içinde, Diyanet İşleri Reisliğinin yapısında ve işleyişinde yasal düzenlemeler yapılmasına rağmen, 429 sayılı kanunun Diyanet İşleri Reisliği ile ilgili hükümleri 1965 yılına kadar yürürlükte kalmıştır.

Ancak, 1961 Anayasası 154. maddesiyle, Diyanet İşleri Başkanlığını bir ANAYASA KURUMU olarak düzenlemiş, “GENEL İDARE” içinde yer vermiş ve bu kurumun özel kanunda gösterilen görevleri yerine getirmesini öngörmüştür.

Anayasanın öngördüğü doğrultuda, 22.6.1965 tarih ve 633 sayılı “Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun” la Başkanlık yeni bir düzenlemeye kavuşturulmuştur. Bu kanunla, Başbakanlığa bağlı olarak kurulan Diyanet İşleri Başkanlığının görevi “İslâm Dininin inançları, ibadet ve ahlâk esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmek” olarak belirlenmiştir.

1982 Anayasası da 136. maddesiyle, Genel İdare içinde yer alan Diyanet İşleri Başkanlığının, "laiklik ilkesi doğrultusunda, bütün siyasî görüş ve düşüncülerin dışında kalarak ve milletçe dayanışma ve bütünleşmeyi amaç edinerek" özel kanununda gösterilen görevleri yerine getirmesi ilkesini getirmiştir. (Ancak, sözkonusu özel kanun henüz çıkmamıştır.)

B İ R İ N C İ B Ö L Ü M

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

TEŞKİLÂT YAPISI

I. 3.3.1924 - 28.2.1927 DÖNEMİ

3 Mart 1340 (1924) tarih ve 429 sayılı ŞER'İYE VE EVKAF VE ERKAN-I HARBİYE-İ UMUMİYE VEKALETLERİNİN İLGASINA DAİR KANUN ile, Başvekalet bütçesine dahil ve Başvekalete bağlı olarak "DIYANET İŞLERİ REİSLİĞİ" kurulmuştur. Ancak bu kanunda Diyanet İşleri Reisliğinin teşkilât yapısı ve kadroları gösterilmemiştir. Sadece, 1924-1926 yılları Diyanet İşleri Reisliği Bütçeleri içinde, merkez teşkilâtında Reis ve Heyet-i Müşavere ile me'murin-i merkeziye; taşra teşkilâtında da müfti unvanları maaş yekûnu olarak yer almıştır.

Ancak, Reisliğin arşivinde bulunan evraklarda 1924-1926 yılları arasında merkezde Me'murin ve Sicil Müdüriyeti ile Tahrirat Müdüriyetinin bulunduğu anlaşılmıştır.

1924-1926 yılları bütçe kanunlarından çıkarılan bilgilere ve Reisliğin arşiv malzemesine göre Diyanet İşleri Reisliğinin teşkilâtı Merkezde; Reis, Heyet-i Müşavere, Me'murin ve Sicil Müdüriyeti ile Tahrirat Müdüriyetinden; Taşrada Müftiliklerden oluşmaktadır.

(Diyanet İşleri Reisliğinin 1924 Yılı Bütçesi 1.442.650 TL. olup, genel Bütçenin % 1.18'idir. Diyanet İşleri Reisinin maaşı da, 1924-1928 yıllarında, en yüksek devlet memuru maaşı olarak 155 TL. dir. Aynı yıllarda, Başvekâlet müsteşarının maaşı 150 lira, Bakanlık müsteşarlarının maaşı da 100 liradır. Ancak, 1929 yılından itibaren Diyanet İşleri Reisinin maaşı da 150 TL. olmuştur).

II. 1.3.1927 - 29.6.1929 DÖNEMİ

Diyanet İşleri Reisliğinin merkez ve taşra teşkilatlarının idari yapısı ilk defa 1927 Yılı Bütçe Kanununda gösterilmiştir. Buna gö-

re; Diyanet İşleri Reisliği merkez teşkilâtında Heyet-i Müşavere ile Tetkik-i Mesahif Heyeti Reisliği bulunmaktadır. (Ancak, Heyet-i Müşavere'nin reisi 1924 - 1965 yıllarında Diyanet İşleri Reisidir. Ayrıca, Osmanlı döneminde, 1889 yılında, Meşihat Makamına bağlı olarak kurulan ve İstanbul'da çalışan Tetkik-i Mesahif Heyeti Reisliği Diyanet İşleri Reisliğine bağlanmış ve merkez teşkilâtı birimi sayılmıştır.)

1927 Yılı Bütçe Kanunu ile Diyanet İşleri Reisliğinin merkez teşkilâtı bünyesinde ilk defa BİRİM olarak "müdiriyetler" kurulmuştur. Bunlar : Müessesat-ı Diniye Müdiriyeti, Me'murin ve Sicil Müdiriyeti, Levazım Müdiriyeti, Tahrirat ve Evrak Müdiriyeti'dir.

Diyanet İşleri Reisliğinin taşra teşkilâtı ise, Vilayet ve kazalarda bulunan müftiliklerdir. Özellikle İstanbul Müftülüğünün farklı bir teşkilât yapısı vardır. (1927 yılında taşrada 391 müftilik teşkilâtı bulunmaktadır. Ancak, bir çok vilâyet ve kazalarda sadece bir müfti vardır).

1927 Yılı Bütçe Kanununa göre, Diyanet İşleri Reisliğinin teşkilât yapısı aşağıda gösterilmiştir.

MERKEZ TEŞKİLÂTI

REİS

Heyet-i Müşavere
Tetkiki Mesahif Heyeti Reisliği
Müessesat-ı Diniye Müdiriyeti
Me'murin ve Sicil Müdiriyeti
Levazım Müdiriyeti
Tahrirat ve Evrak Müdiriyeti

TAŞRA TEŞKİLÂTI

Müftilik (391)

III. 30.6.1929 - 28.2.1931 DÖNEMİ

30.6.1929 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 1452 sayılı DEVLET MEMURLARI MAAŞATININ TEVHİD VE TEADÜLÜNE DAİR KANUNA EKLİ DİYANET İŞLERİ REİSLİĞİ KADRO CETVELİ'nde, ilk defa Diyanet İşleri Reisliğinin DAİMİ MAAŞLI MEMUR KADROLARI gösterilmiş ve adı ge-

gen kanunun 2. maddesi gereğince bu CETVEL (1935 yılına kadar), Diyanet İşleri Reisliğinin “Teşkilât Kanunu” hükmünde sayılmıştır.

Bu cetvel’de sadece merkez teşkilâtı birimlerinin adları değiştirilmiştir. Heyet-i Müşavere “Müşavere Heyeti”, Tetkik-i Mesahif Heyeti “Mushafları Tetkik Heyeti”, Müessesat-ı Diniye Müdiriyeti “Dini Müesseseler Müdürlüğü”, Me’murin ve Sicil Müdiriyeti “Zat İşleri Müdürlüğü” olarak ifade edilmiştir.

Buna göre, Diyanet İşleri Reisliğinin teşkilât yapısı aşağıda gösterilmiştir.

MERKEZ TEŞKİLÂTI

REİS

Müşavere Heyeti

Mushafları Tetkik Heyeti Reisliği

Dîni Müesseseler Müdürlüğü

Zat İşleri Müdürlüğü

Tahrirat ve Evrak Müdürlüğü

TAŞRA TEŞKİLÂTI

Müftülük (401)

IV. 1.3.1931 - 21.6.1935 DÖNEMİ

EVKAF UMUM MÜDÜRLÜĞÜNÜN 1931 SENESİ BÜTÇE KANUNU ile 1931 Yılı Haziran ayından itibaren bütün cami ve mescidlerin idaresi ile 4081 hademe (cami görevlisi) ve İstanbul’da görev yapan 26 kürsü ve cuma vaizi Evkaf Umum Müdürlüğüne devredilmiştir.

Ayrıca merkez teşkilâtında bulunan birimlerden Dîni Müesseseler Müdürlüğü ile Levazım Müdürlüğü personeli ve kadrolarıyla birlikte Evkaf Umum Müdürlüğüne geçmiştir.

Buna göre, Diyanet İşleri Reisliğinin teşkilat yapısı aşağıda gösterilmiştir.

MERKEZ TEŞKİLÂTI

REİS

Müşavere Heyeti

Mushafları Tetkik Heyeti Reisliği

Zat İşleri Müdürlüğü
Tahrirat ve Evrak Müdürlüğü

TAŞRA TEŞKİLATI

Müftülük (401)

V. 22.6.1935 - 10.7.1939 DÖNEMİ

14.6.1935 tarihinde kabul edilen ve 22.6.1935 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2800 sayılı DİYANET İŞLERİ REİSLİĞİ TEŞKİLAT VE VAZİFELERİ HAKKINDA KANUN Diyanet İşleri Reisliğinin ilk teşkilat kanunudur. Ancak, kanun'da belirtilmeyen Diyanet İşleri Reisliği teşkilatının Vazifeleri bu kanunun 2. maddesi gereğince çıkarılan ve 16 Teşrinisani (Kasım) 1937 tarih ve 3760 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Diyanet İşleri Reisliği Teşkilatının Vazifelerini Gösterir Nizamname (Tüzük) ile belirlenmiştir.

2800 sayılı kanunun idari yapıda getirdiği değişiklik sadece "Tahrirat ve Evrak Müdürlüğü" adının "Yazı İşleri Müdürlüğü" olarak ifade edilmiş olmasıdır. Ayrıca kanunda, taşrada her vilayet ve kaza merkezinde Diyanet İşleri Reisliğine bağlı bir müftü bulunacağı hükmü yer almıştır.

Buna göre Diyanet İşleri Reisliğinin teşkilat yapısı aşağıda gösterilmiştir.

MERKEZ TEŞKİLATI

REİS

Müşavere Heyeti

Mushafları Tetkik Heyeti Reisliği

Zat İşleri Müdürlüğü

Yazı İşleri Müdürlüğü

TAŞRA TEŞKİLATI

Vilayet Müdürlüğü (57)

Kaza Müftülüğü (343)

VI. 11.7.1939 - 28.4.1950 DÖNEMİ

5.7.1939 tarihinde kabul edilen ve 2800 sayılı Kanunda değişiklik yapan 3665 sayılı DİYANET İŞLERİ REİSLİĞİ TEŞKİLAT VE

VAZİFELERİ HAKKINDAKİ KANUNDA BAZI DEĞİŞİKLİKLER YAPILMASINA DAİR KANUN, 11.7.1939 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kanunla Reisliğin merkez teşkilatında ilk defa bir adet "Reis Muavini" kadrosu ihdas edilmiştir. Ayrıca, Mushafları Tetkik Heyeti Reisliğinin kadro unvanı da "Mushaflar ve Dinî Eserler Tetkik Heyeti Reisliği" olmuştur.

Buna göre, Diyanet İşleri Reisliğinin teşkilat yapısı aşağıda gösterilmiştir.

MERKEZ TEŞKİLATI

REİS

REİS MUAVINİ (1)

Müşavere Heyeti

Mushaflar ve Dinî Eserler Tetkik Heyeti Reisliği

Zat İşleri Müdürlüğü

Yazı İşleri Müdürlüğü

TAŞRA TEŞKİLATI

Vilayet Müftülüğü (63)

Kaza Müftülüğü (351)

VII. 29.4.1950 - 8.7.1951 DÖNEMİ

23.3.1950 tarihinde kabul edilen ve 29.4.1950 tarihinde yürürlüğe giren 5634 sayılı DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI TEŞKİLAT VE VAZİFELERİ HAKKINDAKİ 2800 SAYILI KANUNDA BAZI DEĞİŞİKLİKLER YAPILMASINA DAİR OLAN 3665 SAYILI KANUNA EK KANUN ile Diyanet İşleri Reisliğinin adı "Diyanet İşleri Başkanlığı" olarak; Reis Muavini unvanı "Başkan Yardımcısı", Müşavere Heyetinin adı "Müşavere ve Dinî Eserler İnceleme Kurulu", Mushaflar ve Dinî Eserler Tetkik Heyeti Reisliğinin adı "Mushafları İnceleme Kurulu Başkanlığı", Yazı İşleri Müdürlüğünün adı da "Yazı İşleri ve Evrak Müdürlüğü" olarak değiştirilmiş ve merkez teşkilatında Hayrat Hademesi Müdürlüğü, Yayın Müdürlüğü, Zat İşleri Sicil ve Levazım Müdürlüğü birimleri kurulmuştur.

Ayrıca, 1931 Yılı Bütçe Kanunu ile Evkaf Umum Müdürlüğüne devredilmiş olan cami ve mescitlerin idaresi yeniden Diyanet

İşleri Başkanlığı'na verilmiş, hademe-i hayrat (cami görevlileri) kadroları da Diyanet İşleri Başkanlığı kadrolarına eklenmiştir.

5634 sayılı adı geçen kanuna göre oluşan, Diyanet İşleri Başkanlığının teşkilat yapısı aşağıda gösterilmiştir.

MERKEZ TEŞKİLATI

BAŞKAN

BAŞKAN YARDIMCISI (1)

Müşavere ve Dinî Eserleri İnceleme Kurulu

Mushafları İnceleme Kurulu Başkanlığı

Hayrat Hademesi Müdürlüğü

Yayın Müdürlüğü

Zat İşleri Sicil ve Levazım Müdürlüğü

Yazı İşleri ve Evrak Müdürlüğü

TAŞRA TEŞKİLATI

Vilayet Müftülüğü (63)

Kaza Müftülüğü (434)

VIII. 9.7.1951 - 14.8.1965 DÖNEMİ

1950 Yılında, 5634 sayılı Kanunla oluşturulan Diyanet İşleri Başkanlığının teşkilat ve kadro yapısı 1965 yılına kadar devam etmiştir. Ancak, 2.7.1951 tarihinde kabul edilen ve 9.7.1951 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5806 sayılı DİNİ YAYINLAR DÖNER SERMAYESİ HAKKINDA KANUN ile, 250.000 TL. sermayeli Dinî Yayınlar Döner Sermayesi kurulmuştur. Fakat, söz konusu kanunda Döner Sermayenin teşkilat ve kadroları tesbit edilmemiş; Döner Sermaye işlerinin, "kendilerine ek görev olarak döner sermaye saymanlığı veya memurlukları verilen maaşlı veya ücretli memur ve müstahdemlerce yürütülmesi" öngörülmüştür.

MERKEZ TEŞKİLATI

BAŞKAN

BAŞKAN YARDIMCISI (1)

Müşavere ve Dinî Eserleri İnceleme Kurulu

Mushafları İnceleme Kurulu Başkanlığı

Hayrat Hademesi Müdürlüğü
Yayın Müdürlüğü
Dinî Yayınlar Döner Sermaye Saymanlığı
Zat İşleri Sicil ve Levazım Müdürlüğü
Yazı İşleri ve Evrak Müdürlüğü

TAŞRA TEŞKİLATI

Vilayet Müftülüğü (66)
Kaza Müftülüğü (431)

IX. 15.8.1965 - 21.5.1971 DÖNEMİ

22.6.1965 tarihinde kabul edilen 2.7.1965 tarihli Resmi Gazete'-de yayınlanan ve 15.8.1965 tarihinde yürürlüğe giren 633 sayılı Dİ-YANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAK-KINDA KANUN ile ilk defa :

- a. Diyanet İşleri Başkan Yardımcı kadrosu iki'ye çıkarılmıştır.
- b. Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığı kurulmuş ve Diyanet İşleri Başkanlığının en yüksek karar ve danışma organı sayılmıştır.
- c. Merkez teşkilatında Teftiş Kurulu Başkanlığı ve Hukuk Müşavirliği birimleri ile Dinî Hizmetler ve Din Görevlilerini Olgunlaştırma Dairesi Başkanlığı ve Personel Dairesi Başkanlığı kurulmuştur (Daire Başkanlıkları bünyesinde müdürlükler yer almıştır).
- d. 5634 sayılı Kanunla kurulan yayın müdürlüğünün adı "Derleme ve Yayın Müdürlüğü" olmuş, Mushafları İnceleme Kurulu Başkanlığı ile Döner Sermaye Saymanlığı bu müdürlüğe bağlanmıştır.
- e. Birimlerin görevleri Kanun metninde ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

633 sayılı Teşkilat Kanununa göre, Diyanet İşleri Başkanlığının teşkilat yapısı aşağıda gösterilmiştir.

MERKEZ TEŞKİLATI

BAŞKAN
BAŞKAN YARDIMCISI (2)
Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığı
Teftiş Kurulu Başkanlığı
Hukuk Müşavirliği
Dinî Hizmetler ve Din Görevlilerini Olgunlaştırma Da. Bşk.lığı

Olgunlaştırma Müdürlüğü
Derleme Yayın Müdürlüğü
Mushafları İnceleme Kurulu Başkanlığı
Dinî Yayınlar Döner Sermaye Saymanlığı
Personel Dairesi Başkanlığı
Özlük İşleri Müdürlüğü
Evrak ve İdari İşler Müdürlüğü
Donatım Müdürlüğü
Daire Tabipliği
Sivil Savunma Uzmanlığı

TAŞRA TEŞKİLATI

İl Müftülüğü (67)
İlçe Müftülüğü (571)

X. 22.5.1971 - 9.10.1973 DÖNEMİ

22.5.1971 tarih ve 7/2511 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Diyanet İşleri Başkanlığında yeni bir Birim olarak Araştırma Plan ve Program Bütçe Başmüsavirliği kurulmuş ve bünyesinde Organizasyon ve Metot Müşavirliği, Planlama Müşavirliği ve Program - Bütçe Müşavirliği yer almıştır.

Ayrıca aynı tarih ve 7/2486 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile de Dış Hizmetler Müdürlüğü kurulmuştur. Bu müdürlük Dinî Hizmetler ve Din Görevlilerini Olgunlaştırma Dairesi Başkanlığına bağlı olarak çalışmıştır.

Buna göre, oluşan Diyanet İşleri Başkanlığının teşkilat yapısı aşağıda gösterilmiştir.

MERKEZ TEŞKİLATI

BAŞKAN

BAŞKAN YARDIMCISI (2)

Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığı

Hukuk Müşavirliği

Teftiş Kurulu Başkanlığı

Araştırma Plan ve Program-Bütçe Başmüsavirliği

Organizasyon ve Metot Müşavirliği

Planlama Müşavirliği

Program-Bütçe Müşavirliği

Dinî Hizmetler ve Din Görevlilerini Oluşturma Da. Bşk.lığı
Olgunlaştırma Müdürlüğü
Derleme Yayın Müdürlüğü
Mushafları İnceleme Kurulu Başkanlığı
Dinî Yayınlar Döner Sermaye Saymanlığı
Dış Hizmetler Müdürlüğü
Personel Dairesi Başkanlığı
Özlük İşleri Müdürlüğü
Evrak ve İdari İşler Müdürlüğü
Donatım Müdürlüğü
Daire Tabipliği
Sivil Savunma Uzmanlığı

TAŞRA TEŞKİLATI

İl Müftülüğü (67)
İlçe Müftülüğü (572)
Eğitim Merkezi Müdürlüğü (3)

XI. 10.10.1973 - 12.4.1976 DÖNEMİ

Maliye Bakanlığının 10.10.1973 tarih ve 26018 sayılı yazısı ile 1973 Yılı Bütçe Kanununun 12. maddesinin 1. fıkrası hükmü gereğince, 1 adet imam - hatip kadrosu iptal edilerek, iller kuruluşuna 1 adet müdür kadrosu tahsis edilmek suretiyle Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı olarak ilk defa Bolu Eğitim Merkez Müdürlüğü teşkil edilmiştir.

26.2.1975 tarih ve 7/9619 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile de, 2 imam-hatip kadrosu iptal edilerek Ankara ve İstanbul Eğitim Merkezleri için 2 adet Eğitim Merkezi Müdürü kadrosu tahsis edilmiş ve böylece kurulan Eğitim Merkezi sayısı üç'e yükselmiştir.

Buna göre, Diyanet İşleri Başkanlığının teşkilat yapısı aşağıda gösterilmiştir.

MERKEZ TEŞKİLATI

BAŞKAN
BAŞKAN YARDIMCISI (2)
Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığı
Teftiş Kurulu Başkanlığı

Hukuk Müşavirliği
Araştırma Plan ve Program-Bütçe Başmüsavirliği
Organizasyon ve Metot Müşavirliği
Planlama Müşavirliği
Program-Bütçe Müşavirliği
Dinî Hizmetler ve Din Görevlilerini Oluşturma Da. Bşk.lığı
Olgunlaştırma Müdürlüğü
Derleme Yayın Müdürlüğü
Mushafları İnceleme Kurulu Başkanlığı
Dinî Yayınlar Döner Sermaye Saymanlığı
Dış Hizmetler Müdürlüğü
Personel Dairesi Başkanlığı
Evrak ve İdari İşler Müdürlüğü
Özlük İşleri Müdürlüğü
Donatım Müdürlüğü
Daire Tabipliği
Sivil Savunma Uzmanlığı

TAŞRA TEŞKİLATI

İl Müftülüğü (67)
İlçe Müftülüğü (572)
Eğitim Merkezi Müdürlüğü (3)

XII. 13.4.1976 - 9.12.1976 DÖNEMİ

13.4.1976 tarih ve 7/11680 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Diyanet İşleri Başkanlığına 3. ve 4. derecelerden 40 adet kadro tahsis edilmiş ve bu kadrolar içinde Dış Münasebetler Müdürlüğü ile Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği kadroları da yer almıştır.

Böylece, Araştırma ve Program Bütçe Başmüsavirliği bünyesinde Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği kurulmuş; Dinî Hizmetler ve Din Görevlilerini Olgunlaştırma Dairesi Başkanlığı bünyesinde de Dış Münasebetler Müdürlüğü kurulmuştur. (22.5.1971 tarihinde ihdas edilmiş olan Dış Hizmetler Müdürlüğü kadrosu ise, 10.12.1976 tarih ve 7/12998 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile iptal edilmiştir.)

Buna göre, Diyanet İşleri Başkanlığının teşkilat yapısı aşağıda gösterilmiştir.

MERKEZ TEŞKİLATI

BAŞKAN

BAŞKAN YARDIMCISI (2)

Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığı

Teftiş Kurulu Başkanlığı

Hukuk Müşavirliği

Araştırma Plan ve Program-Bütçe Başmüsavirliği

Organizasyon ve Metot Müşavirliği

Planlama Müşavirliği

Program-Bütçe Müşavirliği

Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

Dinî Hizmetler ve Din Görevlilerini Olgunlaştırma Da. Bşk.lığı

Olgunlaştırma Müdürlüğü

Dış Münasebetler Müdürlüğü

Derleme ve Yayın Müdürlüğü

Mushafları İnceleme Kurulu Başkanlığı

Dinî Yayınlar Döner Sermaye Saymanlığı

Personel Dairesi Başkanlığı

Özlük İşleri Müdürlüğü

Evrak ve İdari İşler Müdürlüğü

Donatım Müdürlüğü

Daire Tabipliği

Sivil Savunma Uzmanlığı

TAŞRA TEŞKİLATI

İl Müftülüğü (67)

İlçe Müftülüğü (572)

Eğitim Merkezi Müdürlüğü (3)

XIII. 10.12.1976 - 23.2.1978 DÖNEMİ

10.12.1976 tarih ve 7/12998 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Başkanlığın merkez teşkilatına bir Başkan Yardımcısı kadrosu ile Hac İşleri Müdürlüğü kadrosu ihdas edilmiştir. Bu kadrolarla merkezdeki Başkan Yardımcısı sayısı üç'e çıkarılmış, Dinî Hizmetler ve Din Görevlilerini Olgunlaştırma Dairesi Başkanlığı bünyesinde Hac İşleri Müdürlüğü kurulmuştur.

Buna göre, Diyanet İşleri Başkanlığı teşkilat yapısı aşağıda gösterilmiştir.

MERKEZ TEŞKİLATI

BAŞKAN

BAŞKAN YARDIMCISI (3)

Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığı

Teftiş Kurulu Başkanlığı

Hukuk Müşavirliği

Araştırma Plan ve Program-Bütçe Başmüsavirliği

Organizasyon ve Metot Müşavirliği

Planlama Müşavirliği

Program-Bütçe Müşavirliği

Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

Dinî Hizmetler ve Din Görevlilerini Olgunlaştırma Da. Bşk.lığı

Olgunlaştırma Müdürlüğü

Dış Münasebetler Müdürlüğü

Hac İşleri Müdürlüğü

Derleme ve Yayın Müdürlüğü

Mushafları İnceleme Kurulu Başkanlığı

Dinî Yayınlar Döner Sermaye Saymanlığı

Personel Dairesi Başkanlığı

Özlük İşleri Müdürlüğü

Evrak ve İdari İşler Müdürlüğü

Donatım Müdürlüğü

Daire Tabipliği

Sivil Savunma Uzmanlığı

TAŞRA TEŞKİLATI

İl Müftülüğü (67)

İlçe Müftülüğü (572)

Eğitim Merkezi Müdürlüğü (3)

XIV. 24.2.1978 - 31.1.1979 DÖNEMİ

24.2.1978 tarih ve 7/14656 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile (1982 sayılı kanunda öngörülen teşkilat yapısı dikkate alınarak), Başbakanlığın merkez teşkilatında yeni daire başkanlıkları ve müdürlükler kurulmuş; Eğitim Merkezi Müdürlüğü kadrosu 3'ten 5'e çıkarılmış ve ilk defa 10 adet Yurtdışı Din Hizmetleri Müşavirliği kadrosu ihdas edilerek, Başkanlığın yurtdışında da teşkilatlanması sağlanmıştır.

Bu Kararname gereğince; Araştırma, Plan ve Program - Bütçe Başmüsavırlığı, "Araştırma ve Planlama Dairesi Başkanlığı" olmuş; Dinî Hizmetler ve Din Görevlilerini Olgunlaştırma Dairesi Başkanlığı da "Dinî Hizmetler Dairesi Başkanlığı" ve "Olgunlaştırma Dairesi Başkanlığı" olarak ikiye ayrılmıştır. Ayrıca, yeni bir birim olarak, "Koordinasyon ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı" kurulmuştur.

Buna göre Diyanet İşleri Başkanlığı teşkilat yapısı aşağıda gösterilmiştir.

MERKEZ TEŞKİLATI

BAŞKAN

BAŞKAN YARDIMCISI (3)

Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığı

Teftiş Kurulu Başkanlığı

Hukuk Müşavırlığı

Araştırma ve Planlama Dairesi Başkanlığı

Organizasyon ve Metot Müşavırlığı

Planlama Müşavırlığı

Program-Bütçe Müşavırlığı

Basın ve Halkla İlişkiler Müşavırlığı

Dinî Hizmetler Daire Başkanlığı

Dinî Hizmetler Müdürlüğü

Hac İşleri Müdürlüğü

Olgunlaştırma Dairesi Başkanlığı

Eğitim Müdürlüğü

Kütüphane ve Arşiv Müdürlüğü

Derleme ve Yayın Müdürlüğü

Dinî Yayınlar Döner Sermaye Saymanlığı

Mushafları İnceleme Kurulu Başkanlığı

Personel Dairesi Başkanlığı

Atama İşleri Müdürlüğü

Sicil İşleri Müdürlüğü

Bütçe ve Muhasebe İşleri Müdürlüğü

Evrak ve İdare İşler Müdürlüğü

Koordinasyon ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı

Donatım Müdürlüğü

Daire Tabipliği

Sivil Savunma Uzmanlığı

TAŞRA TEŞKİLATI

İl Müftülüğü (67)
İlçe Müftülüğü (572)
Eğitim Merkezi Müdürlüğü (5)

YURTDIŞI TEŞKİLATI

Din Hizmetleri Müşavirliği (10)

XV. 4.1.1979 - 10.5.1979 DÖNEMİ

Diyanet İşleri Başkanlığınca ilk defa 1978 Yılı Hac mevsiminde deneme niteliğinde olmak üzere Başbakanlık Makamının onayı ile hac seferleri düzenlenmiştir. Türk hacıları için çok yararlar sağladığı görülen bir organizasyonun gelecek yıllarda da devam etmesi ve başarı ile yürütülebilmesi için, 4.1.1979 tarih ve Ö-2.79/2 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı ifadeli Devlet Bakanlığı onayı ile Başkanlık bünyesinde Hac Dairesi Başkanlığı kurulmuş ve Dinî Hizmetler Dairesi Başkanlığı bünyesinde yer alan Hac İşleri Müdürlüğü de bu daireye bağlanmıştır.

Buna göre meydana gelen, Diyanet İşleri Başkanlığı teşkilat yapısı aşağıda gösterilmiştir.

MERKEZ TEŞKİLATI

BAŞKAN

BAŞKAN YARDIMCISI (3)

Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığı

Teftiş Kurulu Başkanlığı

Hukuk Müşavirliği

Araştırma ve Planlama Dairesi Başkanlığı

Organizasyon ve Metot Müşavirliği

Program-Bütçe Müşavirliği

Planlama Müşavirliği

Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

Dinî Hizmetler Dairesi Başkanlığı

Dinî Hizmetler Müdürlüğü

Olgunlaştırma Dairesi Başkanlığı

Eğitim Müdürlüğü

Kütüphane ve Arşiv Müdürlüğü

Derleme ve Yayın Müdürlüğü
Dinî Yayınlar Döner Sermaye Saymanlığı
Mushafları İnceleme Kurulu Başkanlığı
Hac Dairesi Başkanlığı
Hac İşleri Müdürlüğü
Personel Dairesi Başkanlığı
Atama İşleri Müdürlüğü
Sicil İşleri Müdürlüğü
Bütçe ve Muhasebe İşleri Müdürlüğü
Evrak ve İdare İşler Müdürlüğü
Koordinasyon ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı
Donatım Müdürlüğü
Daire Tabipliği
Sivil Savunma Uzmanlığı

TAŞRA TEŞKİLATI

İl Müftülüğü (67)
İlçe Müftülüğü (572)
Eğitim Merkezi Müdürlüğü (5)

YURTDIŞI TEŞKİLATI

Din Hizmetleri Müşavirliği (10)

XVI. 11.5.1979 - 5.8.1979 DÖNEMİ

“633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna 5 Geçici Madde Eklenmesine Dair 1893 sayılı Kanun TBMM’nce kabul edildikten sonra yayımlanmak üzere Cumhurbaşkanlığına gönderilmiş; ancak Cumhurbaşkanlığınca bir daha görüşülmek üzere 16.5.1975 tarihinde Millet Meclisi Başkanlığına geri gönderilmiştir. Söz konusu 1893 sayılı kanun, 1982 sayılı ve “633 SAYILI DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAKKINDAKİ KANUNUN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE VE BU KANUNA 4 GEÇİCİ MADDE EKLENMESİNE DAİR KANUN” olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilmiş ve yayımlanmak üzere 30.4.1976 tarihinde Cumhurbaşkanlığına gönderilmiştir. Bu kanun da Cumhurbaşkanlığınca bir defa daha görüşülmek üzere Millet Meclisi Başkanlığına 7.5.1976 tarihinde geri

gönderilmiş ise de, Millet Meclisince adı geçen 1982 sayılı Kanun aynen yayımlanmak üzere 30.4.1979 tarihinde Cumhurbaşkanlığına gönderilmiş ve 11.5.1979 tarihli Resmi Gazete'nin mükerrer sayısında yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Anılan 1982 sayılı Kanunun iptali için Cumhurbaşkanı tarafından Anayasa Mahkemesine başvurulmuş ve Anayasa Mahkemesince bu kanun yayımından bir yıl sonra yürürlüğe girmek üzere, 18.12.1979 tarih ve 46 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesinin bu kararı 11.5.1980 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Bu kanuna göre öngörülen Diyanet İşleri Başkanlığı teşkilat yapısı aşağıda gösterilmiştir.

Ancak, söz konusu Kanunda Başkanlığın kadro cetveli yer almamıştır.

MERKEZ TEŞKİLATI

BAŞKAN

BAŞKAN YARDIMCISI (3)

Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığı

Teftiş Kurulu Başkanlığı

Hukuk Müşavirliği

Araştırma ve Planlama Dairesi Başkanlığı

Organizasyon ve Metot Müşavirliği

Planlama Müşavirliği

Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

Dinî Hizmetler Dairesi Başkanlığı

Dinî Hizmetler Müdürlüğü

Özlük İşleri Müdürlüğü

Olgunlaştırma Dairesi Başkanlığı

Eğitim Müdürlüğü

Derleme ve Yayın Müdürlüğü

Döner Sermaye ve Saymanlığı

Kütüphane ve Arşiv Müdürlüğü

Mushafları İnceleme Kurulu Başkanlığı

Personel Dairesi Başkanlığı

Atama İşleri Müdürlüğü

Sicil İşleri Müdürlüğü

Evrak ve İdare İşler Müdürlüğü

Evrak ve İdare İşler Müdürlüğü

Donatım Müdürlüğü
Daire Tabipliği
Sivil Savunma Uzmanlığı

TASRA TEŞKİLATI

İl Müftülüğü (67)
İlçe Müftülüğü (572)
Eğitim Merkez Müdürlüğü (5)

YURTDIŞI TEŞKİLATI

Din Hizmetleri Müşavirliği (10)

XVII. 6.8.1979 - 7.9.1983 DÖNEMİ

6.8.1979 tarih ve 7/17989 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile merkez teşkilatında Koordinasyon ve Değerlendirme Müdürlüğü ile Döner Sermaye Müdürlüğü kadroları ihdas edilmiş; Araştırma ve Planlama Dairesi Başkanlığı kadrosu da (1982 sayılı Kanunun 2. ve 13'üncü maddeleri gereğince) Araştırma ve Planlama Başmüsavirliği olarak değiştirilmiş ve Program - Bütçe Müşavirliği kadrosu iptal edilmiştir.

Buna göre, Diyanet İşleri Başkanlığı teşkilat yapısı, aşağıda gösterilmiştir.

MERKEZ TEŞKİLATI

BAŞKAN

BAŞKAN YARDIMCISI (3)

Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığı

Teftiş Kurulu Başkanlığı

Hukuk Müşavirliği

Araştırma ve Planlama Dairesi Başkanlığı

Organizasyon ve Metot Müşavirliği

Planlama Müşavirliği

Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

Dinî Hizmetler Dairesi Başkanlığı

Dinî Hizmetler Müdürlüğü

Organizasyon ve Metot Müşavirliği

Eğitim Müdürlüğü

Kütüphane ve Arşiv Müdürlüğü

Derleme ve Yayın Müdürlüğü
Mushafları İnceleme Kurulu Başkanlığı
Döner Sermaye Müdürlüğü
Hac Dairesi Başkanlığı
Hac İşleri Müdürlüğü
Personel Dairesi Başkanlığı
Atama İşleri Müdürlüğü
Sicil İşleri Müdürlüğü
Bütçe ve Muhasebe İşleri Müdürlüğü
Evrak ve İdari İşler Müdürlüğü
Koordinasyon ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı
Koordinasyon ve Değerlendirme Müdürlüğü
Donatım Müdürlüğü
Daire Tabipliği
Sivil Savunma Uzmanlığı

TAŞRA TEŞKİLATI

İl Müftülüğü (67)
İlçe Müftülüğü (572)
Eğitim Merkezi Müdürlüğü (5)

YURTDIŞI TEŞKİLATI

Din Hizmetleri Müşavirliği (10)

XVIII. 8.9.1983 - 17.7.1984 DÖNEMİ

8.9.1983 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 2.8.1983 gün ve 83/6925 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile bütün kuruluşlardaki (Hukuk Müşaviri ile Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri kadroları hariç) başmüşavir, müşavir kadro unvanları uzman kadroları (unvanları) olarak değiştirilmiştir. Bunun üzerine, Diyanet İşleri Başkanlığı Görev ve Çalışma Yönetmeliği'nin 58'inci maddesinde yer alan Araştırma ve Planlama Başmüşavirliğinin görevlerinin yürütülmesi için 7.10.1983 tarih ve 209 sayılı Başkanlık Onayı ile birimin adı Araştırma ve Planlama Uzmanlığı olmuştur. (APB bünyesinde bulunan Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği de Makama bağlanmıştır.)

Buna göre, Diyanet İşleri Başkanlığının teşkilat yapısı aşağıda gösterilmiştir.

MERKEZ TEŞKİLATI

BAŞKAN

BAŞKAN YARDIMCISI (3)

Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığı

Teftiş Kurulu Başkanlığı

Hukuk Müşavirliği

Araştırma ve Planlama Dairesi Başkanlığı

Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

Dinî Hizmetler Dairesi Başkanlığı

Dinî Hizmetler Müdürlüğü

Olgunlaştırma Dairesi Başkanlığı

Eğitim Müdürlüğü

Kütüphane ve Arşiv Müdürlüğü

Derleme Yayın Müdürlüğü

Mushafları İnceleme Kurulu Başkanlığı

Döner Sermaye Müdürlüğü

Hac Dairesi Başkanlığı

Hac İşleri Müdürlüğü

Personel Dairesi Başkanlığı

Atama İşleri Müdürlüğü

Sicil İşleri Müdürlüğü

Bütçe ve Muhasebe İşleri Müdürlüğü

Evrak ve İdari İşler Müdürlüğü

Koordinasyon ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı

Koordinasyon ve Değerlendirme Müdürlüğü

Donatım Müdürlüğü

Daire Tabipliği

Sivil Savunma Uzmanlığı

TAŞRA TEŞKİLATI

İl Müftülüğü (67)

İlçe Müftülüğü (572)

Eğitim Merkezi Müdürlüğü (5)

YURTDIŞI TEŞKİLATI

Din Hizmetleri Müşavirliği (10)

XIX. 18.7.1984 - 31.12.1987 DÖNEMİ

14.12.1983 tarihli Resmi Gazete'nin mükerrer sayısında yayımlanan 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede, kamu kurum ve kuruluşlarına ait kadroların ihdası, iptali ve kullanılması ile ilgili konularda genel ilke ve usuller getirilmiştir. Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 2. maddesi gereğince, 18.7.1984 tarihli 84/8360 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki olarak yayımlanan ve 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki sayılan cetvellerde, Bakanlıklar ve bağlı kuruluşların kadroları yer almıştır. Böylece, 3046 sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükümleri gereğince, Bakanlıkların ve bağlı kuruluşlarının teşkilat yapıları ve kadro unvanları standardize ve reorganize edilmiştir.

Anılan Bakanlar Kurulu Kararı eki cetvellerde yer alan ve Diyanet İşleri Başkanlığına tahsis edilen kadrolarla Başkanlık merkez teşkilatı, 3046 sayılı Kanuna uygun olarak yeniden teşkilatlanmıştır.

Buna göre, Başkanlık merkez teşkilatında; danışma ve karar organları olarak Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığı ve Mushaf-ları İnceleme Kurulu Başkanlığı; danışma ve denetim birimleri olarak "Teftiş Kurulu Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği, Araştırma Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı; ana hizmet birimleri olarak Din Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, Din Eğitimi Dairesi Başkanlığı Hac Dairesi Başkanlığı, Dinî Yayınlar Dairesi Başkanlığı, Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı; yardımcı birimler olarak da Personel Dairesi Başkanlığı, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı, Savunma Uzmanlığı ve ayrıca Başkanlığa bağlı Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü kurulmuştur.

Söz konusu Kararname ile Başkanlığa tahsis edilmiş olan 29 adet Şube Müdürlüğü kadrosu, 18.10.1984 tarih ve AI/134/173 sayılı Başkanlık Onayı ile unvanlandırılarak ilgili Daire Başkanlıklarına bağlanmıştır.

Taşra teşkilatı olarak il müftülüğü 67, ilçe müftülüğü 582, eğitim merkezi müdürlüğü 7, yurtdışı teşkilatı olarak da Din Hizmetleri Müşavirliği 16, Din Hizmetleri Ateşeliği sayısı 17 olmuştur.

18.10.1984 tarih ve AI/134/173 sayılı Başkanlık Onayı ile isimlendirilmiş olan Yatırım ve İnşaat Mühendisliği 7.1.1986 tarih ve M6/170/109 sayılı Onayla "Daire Mühendisliği" olarak değiştirilmiş,

28.5.1987 tarih ve AI/154/23 sayılı onayla da APK Dairesi Başkanlığı bünyesinde yer alan şube müdürlüklerinin isimleri yeniden belirlenerek Organizasyon ve Metot Şubesi Müdürlüğü "Yönetimi Geliştirme Şubesi Müdürlüğü", Araştırma ve İstatistik Şubesi Müdürlüğü "İstatistik Şubesi Müdürlüğü", Bütçe-Plan ve Koordinasyon Şubesi Müdürlüğü de "Plan ve Bütçe Müdürlüğü" olarak değiştirilmiştir.

Ayrıca, 3391, 3392, 3398 ve 3399 sayılı kanunlarla 111 ilçe kurulmuş ve ilçe müftülüğü sayısı da 693 olmuştur.

Buna göre, Diyanet İşleri Başkanlığının bu günkü teşkilat yapısı aşağıda gösterilmiştir.

MERKEZ TEŞKİLATI

BAŞKAN

BAŞKAN YARDIMCISI (5)

Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığı

Tefiş Kurulu Başkanlığı

Mushafları İnceleme Kurulu Başkanlığı

Hukuk Müşavirliği

Araştırma Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı

Yönetimi Geliştirme Şubesi Müdürlüğü

İstatistik Şubesi Müdürlüğü

Plan ve Bütçe Şubesi Müdürlüğü

Din Hizmetleri Dairesi Başkanlığı

İrşat Hizmetleri Şubesi Müdürlüğü

Din Hizmetleri Şubesi Müdürlüğü

Vakit Hesaplama Şubesi Müdürlüğü

Din Eğitimi Dairesi Başkanlığı

Din Eğitimi Şubesi Müdürlüğü

Hizmetçi Eğitim Şubesi Müdürlüğü

Program Geliştirme Şubesi Müdürlüğü

Hac Dairesi Başkanlığı

Hac İşleri Şubesi Müdürlüğü

Umre İşleri Şubesi Müdürlüğü

Hac Eğitimi ve Rehberlik Şubesi Müdürlüğü

Dinî Yayınlar Dairesi Başkanlığı

Derleme ve Yayın Şubesi Müdürlüğü

Süreli Yayınlar Şubesi Müdürlüğü

Kütüphane Şubesi Müdürlüğü

Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı
Dış İlişkiler Şubesi Müdürlüğü
Yurtdışı Din Hizmetleri Şubesi Müdürlüğü
Yurtdışı Din Eğitimi Şubesi Müdürlüğü
Personel Dairesi Başkanlığı
Atama I Şubesi Müdürlüğü
Atama II Şubesi Müdürlüğü
Kadro Şubesi Müdürlüğü
Sicil Şubesi Müdürlüğü
Tahsis Şubesi Müdürlüğü
Disiplin ve Değerlendirme Şubesi Müdürlüğü
İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı
İdari ve Sosyal İşler Şubesi Müdürlüğü
Mali İşler Şubesi Müdürlüğü
Malzeme Şubesi Müdürlüğü
Genel Evrak ve Arşiv Şubesi Müdürlüğü
Protokol, Basın ve Halkla İlişkiler Şubesi Müdürlüğü
Daire Mühendisliği
Daire Tabipliği
Savunma Uzmanlığı

TAŞRA TEŞKİLATI

İl Müftülüğü (67)
İlçe Müftülüğü (693)
Eğitim Merkezi Müdürlüğü (7)

YURTDIŞI TEŞKİLATI

Din Hizmetleri Müşavirliği (16)
Ataşelik (17)

İKİNCİ BÖLÜM

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI KADRO YAPISI

I. 3.3.1924 - 28.2.1927 DÖNEMİ

3 Mart 1340 (1924) tarih ve 429 sayılı Şer'îye ve Evkaf ve Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Vekaletlerinin İlgasına Dair Kanun ile Diyanet İşleri Reisliği kurulmuş; ancak, teşkilat ve kadrolar bu kanunda gösterilmemiştir.

1924 - 1926 yıllarında Diyanet İşleri Reisliğinin kadro yapısı sadece Bütçe Kanunlarında maaş/ücret yekûn olarak gösterilmiştir. Buna göre, merkez teşkilatında Reis, Heyet-i Müşavere ile me'murin-i merkeziye ve müstahdemin-i muhtelifi; taşra teşkilatında da müfti, müfti müsevvidi, müfti kâtibi, müftilik müstahdemi, müstahdemin-i ilmiye, Dersiam, kürsü şeyhi, vaiz, cuma vaizi, huffaz muallimi ve Hayrat-ı Şerife Hademesi unvanları yer almış ancak kadro sayıları belirtilmemiştir.

(Tablo : 1-2-3).

II. 1.3.1927 - 29.6.1929 DÖNEMİ

Diyanet İşleri Reisliğinin merkez ve taşra teşkilatlarının kadro yapısı unvan, adet maaş/ücret olarak ilk defa 1927 Yılı Bütçe Kanununda gösterilmiştir. Buna göre, Diyanet İşleri Reisliği merkez teşkilatına 57 maaşlı memur, 14 ücretli müstahdem; taşra teşkilatına da 1373 maaşlı memur ve 5728 ücretli müstahdem (5668'i Hayrat Hademesi) olmak üzere toplam 7172 kadro tahsis edilmiştir. (Kadroların unvanları ve sayıları aşağıda gösterilmiştir.)

<u>UNVAN</u>	<u>ADET</u>
REİS	1
Heyet-i Müşavere	
Aza	8
Mümeyyiz	1
Kâtib ve Hafız-ı Kütüp	1
Me'murin ve Sicil Müdiriyesi	
Müdür	1
Mümeyyiz	2
Mensurnüvis ve Mütercim	1
Kâtip	5
Muamelat ve Tahakkuk Kâtibi	1
Sicilât-ı Şer'iye Mahzen Me'muri	1
Sicilât-ı Şer'iye Muhafaza ve Muamele Me'muri	1
Levazım Me'muri ve mutemed	1
Tahrirat ve Evrak Müdiriyesi	
Müdür	1
Mümeyyiz	1
Kâtip	2

Evrak Kâtibi	3
Sevk ve Takib Me'muri	1
Tedkik-i Mesahif Heyeti	
Reis	1
Azâ	2
Baş Kâtib	1
Müessesat-ı Diniye Müdiriyeti	
Müdür	1
Mümeyyiz	2
Kâtib	5
Hademe-i Hayrat Murakıbi	6
Teberrukat ambar ve me'muri	1
Levâzım Müdiriyeti	
Müdür	1
Anbar Me'muri	1
Mu'temed	1
Kâtib	3
Kantarçı	1
Hademe	12
Şoför	1
Vilâyet Me'murin ve Müstahdemini	
Müfti	391
Müfti Müsevvidleri	52
Müfti Kâtibleri	20
Anbar Me'muri	2
Vaiz	460
Dersiam	430
İstanbul Müftiliği Tevcih-i Cihet ve Umur-u	
Tahririye Kalemi	
Mümeyyiz	2
Üsküdar ve Beyoğlu Müftilikleri	
Vazife Mümeyyizi	2
İstanbul ve Beyoğlu Müftilikleri	
Vazife Kâtibleri	2
İstanbul Müftiliği Muhasip Mes'ulü	1
Mümeyyiz	1
Esas ve Tahsisat Kâtibi	1
Emanet ve Muavene Kâtibi	1
Muamelat ve Vukuat Katibi	1

Şube Kâtibleri	4
Veznedar	1
Mutemet	2
Hıfz Muallimleri	10
Müftilikler Hademesi	50
Hademe-i Hayrat	5668

TOPLAM 7172

1928 Yılı Bütçe Kanununda ise, Diyanet İşleri Reisliği merkez teşkilatı kadrosu 65, taşra teşkilatı kadrosu da 6251 (toplam 6316) olmuştur.

1927 - 1928 Yıllarında Bütçe Kanunlarında tesbit edilen kadrolar Tablo - 4'te gösterilmiştir.

III. 30.6.1929 - 21.6.1935 DÖNEMİ

30.6.1929 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 1452 sayılı Devlet Memurları Maaşatının Tevhid ve Teadülüne Dair Kanuna ekli Diyanet İşleri Reisliği Kadro Cetveli'nde, ilk defa Diyanet İşleri Reisliğinin daimi maaşlı memur kadroları tesbit edilmiş ve derece, unvan, adet ve maaş olarak gösterilmiştir. Söz konusu Barem (Genel Kadro) Kanunu ile Diyanet İşleri Reisliği merkez teşkilatına 53, taşra teşkilatına da 485 (toplam 538) kadro tahsis edilmiştir.

Ancak, söz konusu Cetvel'de yer almayan, özellikle din hizmetleri ve yardımcı hizmetlerle ilgili diğer kadrolar (Dersiam, vaiz, hıfz muallimi, hademe-i hayrat ve odacı), 1929 yılından 1970 yılına kadar BAREM DIŞI olarak her yıl Bütçe Kanunlarına ekli "D" cetvellerinde gösterilmiştir.

1929 Yılı Bütçe Kanunu D Cetvelinde Diyanet İşleri Reisliği merkez teşkilatı için 13; taşra teşkilatı için de 5546 adet kadro (barem dışı olarak) tesbit edilmiştir. Böylece, Diyanet İşleri Reisliğinin genel kadro sayısı 1929'da 6097 olmuştur.

1929 - 1935 Yıllarında 1452 Sayılı Barem (Genel Kadro) Kanununda ve Bütçe Kanunlarına ekli D cetvellerinde tesbit edilen kadrolar Tablo - 5'te gösterilmiştir.

Ancak, Evkaf Umum Müdürlüğünün 1931 Senesi Bütçe Kanunu ile, 1931 Yılı Haziran ayından itibaren bütün Cami ve Mescit-

lerin idaresi ve bunların hademesi (görevlileri) Evkaf Umum Müdürlüğüne verilmiş; 1930 Yılı Bütçe Kanununda yer alan İstanbul Kürsü ve Cuma Vaizleri (26 adet) ve Umuru Hayriye Vezaifi (4081 adet cami görevlisi) de kadrolarıyla birlikte Evkaf Umum Müdürlüğüne geçmiş ve bu uygulama 1950 yılına kadar devam etmiştir.

Bu nedenle, 1931 yılından itibaren Diyanet İşleri Reisliğinin toplam kadro sayısında büyük bir azalma olmuştur.

IV. 22.6.1935 - 10.7.1939 DÖNEMİ

22.6.1935 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 2800 sayılı Diyanet İşleri Reisliği Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanun Eki Cetvel'de merkez ve taşra teşkilatı kadroları derece, unvan, adet ve maaş itibarıyla yeniden tesbit edilmiş; merkez teşkilatına 29, taşra teşkilatına 451 (toplam 480) kadro tahsis edilmiştir.

1935 - 1939 yıllarında, 2800 sayılı Kanunda ve Bütçe Kanunlarına ekli D cetvellerinde tesbit edilen kadrolar Tablo - 6'da gösterilmiştir.

V. 8.7.1939 - 28.4.1950 DÖNEMİ

8.7.1939 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 3656 sayılı Devlet Memurları Aylıklarının Tevhid ve Teadülüne Dair Kanun eki cetvelde Diyanet İşleri Reisliğinin merkez ve taşra teşkilatı kadroları tesbit edilmiştir. (Tablo - 7).

Ayrıca, 11.7.1939 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan ve 2880 sayılı Kanunda Değişiklik yapan 3665 sayılı Diyanet İşleri Reisliği Teşkilat ve Vazifeleri Hakkındaki Kanunda Bazı Değişiklikler Yapılmasına Dair Kanun Eki Cetvelde Diyanet İşleri Reisliğinin kadroları yeniden tesbit edilmiş; ancak, bu kanunun 3. maddesi gereğince 3656 sayılı Barem (Genel Kadro) Kanununun eki cetvel kaldırılarak; yerine, anılan 3665 sayılı Kanun eki cetvel konmuştur.

Ayrıca, 7.7.1939 tarihinde kabul edilen ve 11.7.1939 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 3711 sayılı Hatay Vilâyeti Kurulmasına Dair Kanun Eki cetvel'de (Hatay il ve ilçe müftülüklerinin teşkili için), teşkilat kadrolarına eklenmek üzere 6 müftü müsevvidi, 4 vaiz ve 2 kâtip kadrosu: 1939 Yılı Bütçe Kanununa eklenmek üzere de 6 hademe kadrosu ihdas edilmiştir. Bundan başka çeşitli yıllar-

da, ilçe kurulması hakkında çıkarılan kanunlarla da müftü kadroları ihdas edilmiştir. (11.6.1947 tarih ve 5071 sayılı Kanunla 15; 4.3.1954 tarih ve 5321 sayılı Kanunla 2; 4.3.1954 tarih ve 6324 sayılı Kanunla 21; 4.3.1957 tarih ve 7033 sayılı Kanunla 1957'de 22, 1958'de 22, 1959'da 17 ve 1960'da 17 müftü kadrosu tahsis edilmiş ve bu kadrolar 3656 sayılı kanuna eklenmiştir).

1939 - 1949 yıllarında, 3665 sayılı Kanunda ve Bütçe Kanunlarına ekli D cetvellerinde tesbit edilen kadrolar Tablo - 8'de gösterilmiştir.

VI. 29.4.1950 - 28.2.1954 DÖNEMİ

29.4.1950 tarihinde yürürlüğe giren 5634 sayılı, Diyanet İşleri Başkanlığı Teşkilat ve Vazifeleri Hakkındaki 2800 sayılı Kanunda Bazı Değişiklikler Yapılmasına Dair Olan 3665 Sayılı Kanuna Ek Kanun eki cetvelde Diyanet İşleri Başkanlığının merkez ve taşra teşkilatı kadroları yeniden tesbit edilmiş; merkez teşkilatına 52, taşra teşkilatına da 889 (toplam 941) kadro tahsis edilmiştir.

Bu Kanunla ilk defa gezici vaizlik ihdas edilmiş; vaizlik kadroları tahsis edilerek vaizler kadroya geçirilmiş ve ayrıca söz konusu Kanunun 5. geçici maddesi gereğince, Kanun Eki (3) Sayılı Cetvel'de gösterilen 4503 Hayrat Hademesi (imam - hatip ve müezzin - kayyum) kadrosu, Vakıflar Genel Müdürlüğünden tekrar Diyanet İşleri Başkanlığına devredilmiş ve bu kadrolar 1950 yılından itibaren, her yıl bütçe kanunlarına ekli "S" cetvellerinde gösterilmiştir.

Bütçe Kanunlarında ekli D cetvellerinde ise, barem dışı olarak sadece Cuma ve Kürsü Vaizi, Dersiam, Kur'ân Öğreticisi, memur ve odacı kadroları gösterilmeye devam edilmiştir. (Vaiz kadroları ise 5634 sayılı Kanun eki (1) sayılı cetvelde yer almıştır.)

1950 - 1954 yıllarında, 5634 sayılı Teşkilat Kanununda ve Bütçe Kanunlarına ekli D ve S Cetvellerinde tesbit edilen kadrolar Tablo - 9'da gösterilmiştir.

VII. 1.3.1955 - 14.8.1965 DÖNEMİ

11.2.1955 tarihinde kabul edilen ve 1.3.1955 tarihinde yürürlüğe giren, Diyanet İşleri Reisliği Teşkilat ve Vazifeleri Hakkındaki Kanunda Bazı Değişiklikler Yapılmasına Dair Olan 5634 Sayılı Ka-

nunda Değişiklik Yapılması Hakkında 6465 Sayılı Kanun Eki Cetvelde 25 adet müftü kadrosu ihdas edilmiş ve imam - hatip okulu mezunlarının maaşlı memur olarak tayin olması için 1000 imam - hatip kadrosu da tahsis edilmiştir.

Böylece, 1955 - 1965 yılında, 5634 ve 6565 Sayılı Teşkilat Kanunları ile ihdas edilen ve Bütçe Kanunlarının D ve S cetvellerinde tesbit edilen kadrolar Tablo - 10'da gösterilmiştir.

VIII. 15.8.1965 - 30.7.1970 DÖNEMİ

2.7.1965 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak 15.8.1965 tarihinde yürürlüğe giren 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna Ekli (2) Sayılı Cetvelde Diyanet İşleri Başkanlığının kadroları yeniden tesbit edilmiş; merkez teşkilatına 203, taşra teşkilatına (iller kuruluşuna) da 19490 (toplam 19693) kadro tahsis edilmiştir.

Ancak, 1970 yılına kadar barem dışı olarak Bütçe Kanunlarının D cetvellerinde Kur'ân Öğreticisi, bucak ve köy imam - hatipleri, daktilo, hademe, kayyım, bekçi ve şoför kadroları; S cetvellerinde de Hayrat Hademesi (imam, hatip, müezzin, kayyım) kadroları gösterilmiştir.

Buna göre 633 sayılı Teşkilat Kanununda ihdas edilen ve Bütçe Kanunlarına ekli D ve S cetvellerinde tesbit edilen kadrolar Tablo - 11'de gösterilmiştir.

IX. 31.7.1970 - 17.7.1984 DÖNEMİ

657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu uyarınca, personelin intibak işleminde kullanılmak üzere, 31.7.1970 tarih ve 1322 Sayılı Genel Kadro Kanunu ile Diyanet İşleri Başkanlığına çeşitli sınıf ve derecelerden toplam 31.149 adet kadro verilmiştir. (Tablo - 12)

Ayrıca, 1971 yılından itibaren kadro ihdasları ve 1 - 4 derece kadroların iptal ve ihdas işlemleri Bakanlar Kurulu Kararları ile; 5 - 15 derece kadroların iptal ve ihdas işlemleri ise Maliye Bakanlığı yazılarıyla yapılmıştır.

1970 - 1984 yıllarında 1322 sayılı Genel Kadro Kanununda tesbit edilen ve Bakanlar Kurulu Kararıyla Diyanet İşleri Başkanlığına tahsis edilen kadrolar yıllara ve hizmet sınıflarına göre Tablo - 13'te gösterilmiştir.

X. 18.7.1984 - 1.1.1988 DÖNEMİ

14.12.1983 tarihli Resmi Gazetenin mükerrer sayısında yayımlanan 190 sayılı GENEL KADRO VE USULÜ HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME'nin eki sayılan, 18.7.1984 tarih ve 84/8360 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki kadro cetvelinde Diyanet İşleri Başkanlığının bütün kadroları yeniden tesbit edilmiş; çeşitli sınıf ve derecelerden merkez teşkilâtına 1082, taşra teşkilâtına 77.251, yurtdışı teşkilâtına 143, Döner Sermaye İşletmesine 103 ve şahsa bağlı olarak da 3 adet Dersiam olmak üzere toplam 78582 kadro tahsis edilmiştir. Ancak bu kadrolardan merkez teşkilâtına ait 29 (toplam 17500) kadro aynı cetvelde tutulu gösterilmiştir. Tutulu gösterilen bu kadrolar 1985, 1986 ve 1987 yıllarında çıkarılan Bakanlar Kurulu Kararlarıyla serbest bırakılmıştır.

Ayrıca 1986 yılında yeni kurulan iki ilçe için 11.11.1986 tarih ve 86/11175 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla 2 müftü, 2 vaiz, 8 Kur'ân Kursu Öğreticisi, 2 memur, 2 daktilograf, 2 şoför ve 2 hizmetli (toplam 20) kadrosu; 1.5.1987 tarih ve 279 sayılı, 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvel'de Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname ile Diyanet İşleri Başkanlığına 5730 adet imam - hatip kadrosu daha ihdas edilmiş ve Diyanet İşleri Başkanlığının toplam kadro sayısı 84.332 olmuştur.

Buna göre, Diyanet İşleri Başkanlığının 1984 - 1987 yıllarında serbest bırakılmış olan ve 1.1.1988 tarihi itibariyle mevcut kadro sayısının, merkez - taşra - yurtdışı ve Döner Sermaye İşletmesi olarak unvanlar itibariyle dağılımı Tablo 14'te gösterilmiştir.

1924 YILI BÜTÇE KANUNUNDA TESPİT EDİLEN UNVANLAR

Tablo : 1

M E R K E Z				T A Ş R A							
Reis	Heyet-i Müşavere	Me'murin-i Merkeziye	Müstahdemin-i Muhtelif	Müfti	Müfti Müsevvidi	Müstahdemin-i İlmiye ve Vaizler	Dersiam	Müftülük Müstahdemin-i	UMUR-U HAYRİYE		
									Hayrat-ı Şerife Hademesi	Kürsü Şeyhi	Cuma Vaizi

1925 YILI BÜTÇE KANUNUNDA TESPİT EDİLEN UNVANLAR

Tablo : 2

M E R K E Z				T A Ş R A										
Reis	Heyet-i Müşavere	Me'murin-i Merkeziye	Müşahdemin-i Muhtelif	Müfti	Müfti Müsevvidi	Mutehak- kıkın-i Rical-i İlmiye	Vaiz	Dersiam	Müftülük Müşahdemin	UMUR-U HAYRİYE				Huffaz Muallimi
										Vilayât Müfti Katibi	Hayrat-ı Şerife Hademesi	Kürsü Şeyhi	Cuma Vaizi	

1926 YILI BÜTÇE KANUNUNDA TESPİT EDİLEN UNVANLAR

Tablo : 3

M E R K E Z			T A Ş R A			
Reis	Me'murin-i Merkeziye	Me'murin-i ve Müstahdemin-i Daim	Me'murin-i ve Müstahdemin-i Daim	Me'murin-i ve Müstahdemin-i Muvakkate	UMUR-U HAYRİYE	
					Vaiz	Hademe (Cami Görevlisi)

1927-1928 YILLARI BÜTÇE KANUNLARINDA TESPİT EDİLEN KADROLAR

Tablo : 4

YILLAR	MERKEZ	T A Ş R A										GENEL TOPLAM
		Müfti	Müfti Müsevvidi	Vaiz	Kürsü ve Cuma Vaizi	Dersiam	Hıfız Muallimi	Katip	Odacı	Hademe-i Hayrat	Toplam	
1927	71	391	52	459	—	431	10	40	50	5668	7101	7172
1928	65	391	42	407	33	419	10	43	50	4856	6251	6316

1452 SAYILI GENEL KADRO KANUNUNDA VE BÜTÇE KANUNLARINA EKLİ D CETVELLERİNDE TESPİT EDİLEN KADROLAR

Tablo : 5

YILLAR	1452 SAYILI GENEL KADRO KANUNU						BÜTÇE KANUNLARINA EKLI D CETVELLERI											GENEL TOPLAM
	MER-KEZ	T A Ş R A				TOPLAM	MER-KEZ	T A Ş R A								TOPLAM		
		Müftü	Müftü Müsavviri	Memur	Toplam			Vaiz	Kürsü ve Cuma Vaizi	dersiam	Hıfız Muallimi	Hademeci (Hayrat)	Memur	Odacı	Toplam			
1929	53	401	42	42	485	538	13	390	30	412	10	4651	3	50	5546	5559	6097	
1930	53	401	42	42	485	538	14	370	30	402	10	4264	3	50	5129	5143	5681	
1931	29	401	42	42	485	514	10	307	—	379	9	—	—	49	774	754	1268	
1932	29	401	42	42	485	514	10	298	—	370	9	—	—	49	726	736	1250	
1933	29	401	42	42	485	514	10	265	—	346	9	—	—	49	669	679	1193	
1934	29	401	42	42	485	514	11	241	—	332	7	—	—	49	629	640	1154	
1935	29	401	42	42	485	514	11	211	—	315	14	—	—	49	658	600	1114	

NOT : 1452 sayılı Kanunla verilen merkez kadrolarından 5 kadro; taşra kadrolarından 11 Müftü Müsevvidi, 2 Katip ve 1 Mümeyyiz kadrosu 1931-1935 yılları Bütçe Kanunlarına ekli L cetvellerinde tutulu gösterilmiştir.

**2800 SAYILI TEŞKİLAT KANUNUNDA VE BÜTÇE KANUNLARINA EKLI
D CETVELLERİNDE TESPİT EDİLEN KADROLAR**

Tablo : 6

YILLAR	2800 SAYILI TEŞKİLAT KANUNU						BÜTÇE KANUNLARINA EKLİ D CETVELLERİ								GENEL TOPLAM
	MERKEZ	T A Ş R A				TOPLAM	MERKEZ	T A Ş R A					TOPLAM		
		Müftü	Müftü Müsev-vidi	Memur	Toplam			Vaiz (Din Öğütçüsü)	Derslan	Kur'an Öğreticisi (Hıfız Mu.)	Odacı (Müftülük Hizmetlisi)	Toplam			
1935	29	400	25	26	451	480	11	211	315	14	49	589	600	1080	
1936	29	400	25	26	451	480	11	194	304	14	54	566	577	1057	
1937	29	400	25	26	451	480	11	201	293	21	54	569	580	1060	
1938	29	400	25	26	451	480	11	213	281	24	59	577	588	1068	
1939	29	400	25	26	451	480	12	218	276	28	59	581	593	1073	

3636 SAYILI GENEL KADRO KANUNUNDA TESPİT EDİLEN KADROLAR

Tablo : 7

3636 SAYILI GENEL KADRO KANUNU						
YIL	MERKEZ	T A Ş R A				GENEL TOPLAM
		Müftü	Müftü Müsevvidi	Memur	Toplam	
1939	28	400	25	26	451	479

**3665 SAYILI TEŞKİLAT KANUNUNDA VE BÜTÇE KANUNLARINA EKLI
D CETVELLERİNDE TESPİT EDİLEN KADROLAR**

Tablo : 8

YILLAR	3665 SAYILI TEŞKİLAT KANUNU							BÜTKE KANUNLARINA EKLİ D CETVELLERİ										GENEL TOPLAM
	MER KEZ	T A Ş R A					TOPLAM	MER KEZ	T A Ş R A							TOPLAM		
		Müftü	Müftü Müsev-vidi	Vaiz	Memur	Toplam			Vaiz	Gezici Vaiz	Derslan	Kur'an Öğreticisi	Memur	Odacı	Toplam			
1939	34	414	28	4	29	475	509	12	218	—	276	28	—	65	587	599	1108	
1940	34	414	28	4	29	475	509	11	225	—	269	28	—	60	582	593	1102	
1941	35	414	28	4	29	475	510	11	234	—	260	28	—	60	582	593	1103	
1942	35	414	28	4	29	475	510	11	238	—	256	28	—	60	582	593	1103	
1943	35	414	28	4	29	475	510	11	252	—	242	38	—	63	595	606	1116	
1944	34	414	28	4	29	475	509	12	271	—	223	38	2	66	600	612	1121	
1945	34	414	28	4	29	475	509	12	287	—	207	38	2	66	600	612	1121	
1946	34	414	28	4	29	475	509	14	295	—	199	150	3	81	728	742	1251	
1947	34	429	28	4	29	490	524	14	295	—	199	131	3	71	699	713	1237	
1948	34	429	28	4	29	490	524	14	263	12	189	131	3	71	669	683	1207	
1949	34	429	28	4	29	490	524	13	275	12	177	131	3	69	667	680	1204	

NOT : 1. 7.7.1939 tarih ve 3711 sayılı Kanunla verilen 6 müftü, 4 vaiz, 1 müftü müsevvidi ve 2 memur kadrosu merkez ve taşra teşkilat kadrolarına; 6 odacı kadrosu da D cetvelindeki taşra kadrolarına eklenmiştir.

2. 1940 yılı Bütçe Kanununa ekli L cetvelinde teşkilat kadrolarından 8 müftü, 3 vaiz ve 1 memur kadrosu tutulu gösterilmiştir.

3. 26.6.1940 tarih ve 3888 sayılı Kanunla verilen 1 adet «doktor» kadrosu teşkilatın 1941-1943 yılları merkez kadrolarında gösterilmiş; 3.8.1944 tarih ve 4644 sayılı Kanunla da 1944 yılı Bütçe Kanununun D cetveline eklenmiştir.

4. 11.6.1947 tarih ve 5071 sayılı Kanunla verilen 15 müftü kadrosu teşkilat kadrolarına eklenmiştir.

5. 1947 yılı Bütçe Kanununa ekli L cetvelinde teşkilat kadrolarından 12 müftü, 15 vaiz ve 2 memur kadrosu tutulu gösterilmiştir.

5634 SAYILI TEŞKİLAT KANUNUNDA VE BÜTÇE KANUNLARINA EKLI
D VE S CETVELLERİNDE TESPİT EDİLEN KADROLAR

Tablo : 9

YILLAR	5634 SAYILI TEŞKİLAT KANUNU									BÜTÇE KANUNLARINA EKLİ D VE S CETVELLERİ													GENEL TOPLAM
	MER-KEZ	T A Ş R A							TOPLAM	D CETVELİ										TOPLAM	B. Cetveli		
		Müftü	Müftü Müşevvidi	Vaiz	Gezici Vaiz	Mura kıp	Memur	Toplam		MER-KEZ	T A Ş R A						TOPLAM	Hayat İndemni (İ.H.M.K.)					
											Cuma ve Kur'an Vaizi	Ders-lam	Kur'an Öğre-ticisi	Memur	Odacı	Toplam							
1950	52	497	35	288	24	4	41	889	941	13	11	168	131	3	69	382	395	4503	4898	5839			
1951	52	497	35	288	24	4	41	889	941	19	11	168	197	2	100	478	497	4807	5304	6245			
1952	52	497	35	288	24	4	41	889	941	19	11	168	256	3	150	588	607	5750	6357	7298			
1953	52	497	35	288	24	4	41	889	941	20	11	168	325	3	165	672	692	6750	7442	8383			
1954	52	530	35	288	24	4	41	922	974	22	11	168	400	5	185	769	791	7500	8291	9265			

- NOT : 1. 1950 yılı Bütçe Kanununun D cetvelinde yer alan maaşlı vaiz ve gezici vaiz kadroları 5634 sayılı Kanun eki cetvelde gösterilmiştir.
2. 5634 sayılı Kanunun geçici 2. maddesi ile 1950 yılı Bütçe Kanununa eklenen cuma ve kürsü vaizi kadroları Bütçe Kanununun D işaretli cetveline eklenmiştir.
3. 4.3.1954 tarih ve 6321, 6324 ve 6325 sayılı Kanunlarla verilen müftü kadroları müftü sayısına eklenmiştir.
4. İH: İmam-Hatip MK: Müezzin-Kayyum'dur.

5634 VE 6465 SAYILI TEŞKİLAT KANUNLARINDA VE BÜTÇE KANUNLARINA EKLI
D VE S.CETVELLERİNDE TESPİT EDİLEN KADROLAR İLE L CETVELLERİNDE TUTULAN KADROLAR

Tablo : 10

YIL- LAR	5634 VE 6465 SAYILI TEŞKİLAT KANUNLARI										BÜTÇE KANUNLARINA EKLI D VE S CETVELLERİ												GENEL TOPLAM
	MERKEZ	T A Ş R A								TOP- LAM	MERKEZ	D C E T V E L İ							TOP- LAM	B C E T V E L İ Hayat İndemni (İ.H. İ.R.)	TOP- LAM		
		Müftü	Müftü Müşevvidi	Vaiz	Vaiz Gezici	Murakıp	Memur	İmam Hatip	Toplam			T A Ş R A											
												Vaiz	Cuma ve Kur'an Vaizi	Derslam	Kur'an Öğreticisi	Memur	Odacı	Toplam				TOP- LAM	
1955	52	555	35	288	24	4	41	1000	1947	1999	26	—	11	168	456	5	215	855	881	7750	8631	10630	800
1956	52	555	35	288	24	4	41	1000	1947	1999	26	—	11	168	427	5	215	826	852	8250	9102	11101	900
1957	52	577	35	288	24	4	41	1000	1969	2021	29	—	11	168	502	5	215	901	930	9250	10180	12201	880
1958	52	599	35	288	24	4	41	1000	1991	2043	30	—	11	168	502	5	215	901	931	9500	10431	12474	800
1959	52	616	35	288	24	4	41	1000	2008	2060	30	—	11	168	702	5	250	1136	1166	9750	10916	12976	550
1960	52	633	35	288	24	4	41	1000	2025	2077	33	71	11	97	791	5	250	1225	1258	10500	11758	13835	550
1961	52	633	35	288	24	4	41	1000	2025	2077	33	77	11	92	666	15	250	1111	1144	10250	11394	13471	500
1962	52	633	35	288	24	4	41	1000	2025	2077	33	81	11	87	666	15	250	1110	1143	10250	11393	13470	350
1963	52	633	35	288	24	4	41	1000	2025	2077	34	91	11	77	666	15	250	1110	1144	10250	11394	13471	350
1964	52	633	35	288	24	4	41	1000	2025	2077	34	96	11	72	666	15	250	1110	1144	10326	11470	13547	50
1965	52	633	35	288	24	4	41	1000	2025	2077	34	105	11	63	666	15	350	1210	1244	11354	12598	14675	—

- NOT 196.1957 tarih ve 7033 sayılı Kanunla 1957 yılından geçerli 22, 1958 yılından geçerli 22, 1959 yılından geçerli 17 ve 1960 yılından geçerli 17 adet müftü kadroları verilmiş ve bu rakamlar söz konusu yıllara eklenmiştir.

633 SAYILI TEŞKİLAT KANUNUNDA VE BÜTÇE KANUNLARINA EKLI D VE S CETVELLERİNDE TESPİT EDİLEN KADROLAR İLE L CETVELLERİNDE TUTULAN KADROLAR

TABLO : 11

YILLAR	633 SAYILI TEŞKİLAT KANUNU										BÜTÇE KANUNLARINA EKLI D VE S CETVELLERİ													401 S.K. ile verilen 16342 L.H. ve 3500 M.K. kadrolarından 1 cetsvelleri ile tutulan kadrolar		
	MERKEZ	T A Ş R A									TOPLAM	MERKEZ	T A Ş R A									TOPLAM	S CETVELİ 1.H., M.K.		TOPLAM	GENEL TOPLAM
		Müftü	Müftü Yardı.	Vaiz	1.H. M.K.	Kur'an Öğretici	Şef	Memur	Murakıp	Toplam			Vaiz	Cuma ve Vaiz Yardı.	Dersiam	Kur'an Öğretici	Memur	Hademe	Bucak Küy 1.H.	Toplam						
1965	203	638	67	715	16342	1000	68	644	16	19490	19693	34	105	11	63	666	15	35	—	895	929	11354	12283	31976	3500	
1966	203	638	67	715	16342	1000	68	644	16	19490	19693	53	—	—	63	29	15	350	4000	4457	4510	11354	15864	35557	3500	
1967	203	638	67	715	16342	1000	68	644	16	19490	19693	53	—	—	52	27	15	650	6000	6744	6797	3750	10547	30240	3100	
1968	203	638	67	715	16342	1000	68	644	16	19490	19693	57	—	—	50	1	15	650	8000	8716	8773	1380	10153	29846	2850	
1969	203	638	67	715	16342	1000	68	644	16	19490	19693	68	—	—	50	1	23	650	10000	10724	10792	737	11529	31222	2350	
1970	203	638	67	715	16342	1000	68	644	16	19490	19693	73	—	—	36	1	63	650	12000	12750	12823	544	13367	33060	2000	

31.7.1970 TARİH VE 1322 SAYILI GENEL KADRO KANUNU İLE TESPİT EDİLEN KADROLAR

Tablo : 12

Sınıflar	M E R K E Z							T A Ş R A						GENEL TOPLAM
	Genel İdare Hiz.	Din Hiz.	Yardımcı Hiz.	Teknik Hiz.	Döner Sermaye	Sağlık Hiz.	TOPLAM	Genel İdare Hiz.	Din Hiz.	Yardımcı Hiz.	Teknik Hiz.	Dersiam	TOPLAM	
1970	208	11	47	1	15	2	284	1479	28510	839	1	36	30865	31149

1322 SAYILI GENEL KADRO KANUNUNDA TESPİT EDİLEN VE BAKANLAR KURULU KARARLARI İLE SINIFLAR İTİBARIYLA 1971 - 1984 YILLARINDA İHDAS EDİLEN KADROLAR (*)

Tablo : 13

SINIFLAR	Genel İdare Hiz.	Din Hiz.	Yardımcı Hiz.	Eğitim Öğretim Hiz.	Teknik Hiz.	Sağlık Hiz.	Döner Sermaye	TOPLAM
YILLAR								
1971	1687	28557	886	—	2	2	15	31.149
1972	1705	31270	882	—	3	1	15	33.876
1973	1669	33988	892	5	2	1	15	36.572
1974	1498	39038	890	5	3	1	15	41.450
1975	1546	38928	941	9	6	1	21	41.452
1976	1764	42249	993	8	6	1	21	45.042
1977	1912	43589	998	8	6	1	28	46.542
1978	1931	45727	1036	8	8	1	21	48.732
1979	1954	47738	1035	8	8	1	21	50.765
1980	2181	49820	1239	8	8	1	21	53.278
1981	2181	49820	1239	8	8	1	21	53.278
1982	2181	49820	1239	8	8	1	21	53.278
1983	2181	50124	1239	8	8	1	21	53.582
1984	2181	50124	1239	8	8	1	21	53.582

(*) 1 - 1971-1984 yıllarında kadro iptal ve ihdas işlemleri ve unvan değişiklikleri aynı kararnamele içinde veya Maliye Bakanlığı yazılarıyla hizmet sınıfları içinde yapıldığından unvanlara göre ayırımı mümkün olamamıştır. Ayrıca, boş kadroların tevzili merkezden yapıldığından 1971-1984 yıllarında merkez, taşra ayırımı da yapılamamıştır.

2 - Sınıflara göre kadro dağılımı Sayıştay vize cetvellerinden alınmıştır.

3 - Genel İdare Hizmetleri Sınıfı : Başkan, müdür, müftü, uzman, sayman, şef, memur, daktilograf, şoför; Din Hizmetleri Sınıfı : Vaiz, Kur'an kursu öğreticisi, murakıp, imam-hatip, müezzîn, kayyım ve dersiam; Yardımcı Hizmetler Sınıfı : Hizmetli, aşçı, bekçi, kalfalı kadrolarını içine almaktadır.

190 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME VE EKİ SAYILAN
BAKANLAR KURULU KARARI İLE İHDAS EDİLEN KADROLAR (*)

Tablo : 14

Unvanlar	Yıllar	Merkez	T A Ş R A																TOPLAM	YURT DIŞI			GENEL TOPLAM
			Döner Sermaye	Müfrit	Müfrit Yardımcısı	Valiz Çeşneli Vali	Kur'an Kurau Müdür ve Öğrt.	Murakip	Şef, Memur, Daktilograf	Sayman Mutemet	İmam - Halip	Müezzin - Kayyım	Mühendis Teknisyen	Hizmetli, Bakıcı, Ape, Kaloriferci ve Diğer	Derslam	Eğitim Merkez Müdür ve Öğrtim.	Eğitim Uzmanı	Toplam		Milgavır	Ataşe ve Ataşe Yard.	Sosyal Yardımcı	
	1984	1012	103	647	37	1029	3429	326	1230	100	42844	8300	7	1847	3	47	7	59853	60968	12	19	83	61.082
	1985	1012	103	647	37	1029	3429	326	1230	100	42844	8300	7	1847	3	47	7	59853	60968	12	19	83	61.082
	1986	1012	103	647	47	1099	4354	336	1310	110	47344	8600	7	1942	3	47	7	65853	66968	12	19	83	67.882
	1987	1912	103	649	57	1161	4762	346	1628	130	57574	9100	8	2129	3	47	9	77603	78718	12	19	83	78.832
	1988	1082	103	760	67	1641	5028	376	2085	157	60567	10150	8	2486	3	47	9	83384	84569	16	27	100	84712

(*) Tablodaki, yıllara göre serbest bırakılan ve kullanılan kadro sayıları; 84/8360, 85/9352, 86/10698, 86/11175 sayılı Bakanlar Kurulu Kararları ekleri ve 279 sayılı Kanun Hükmünde Kararname eki cetvellerden alınmıştır. Bunlardan, 85/9352 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile serbest bırakılan kadrolar 1986 yılında; 86/10698 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile serbest bırakılan kadrolar ile 86/11175 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ve 279 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ihdas edilen kadrolar 1987 yılında; 87/11810 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile serbest bırakılan kadrolar 1988 yılı tablosunda gösterilmiştir. Ayrıca, 3391, 3392, 3398, 3399 sayılı Kanunlarla kurulan 111 ilçe için 28.5.1988 tarih ve 88/12998 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile tahsis edilen müftü (111), şef (8), memur (75), daktilograf (75), hizmetli (111), (toplam 380) kadrolar da 1988 yılına dahil edilmiştir.